

Van Lanschot

EchtscheidingsWijzer

Als u te maken krijgt met een echtscheiding komt er heel wat op u af. Er zijn praktische zaken die moeten worden opgelost, maar ook juridisch en fiscaal moet er veel worden geregeld.

En dan hebben we het nog niet eens over de emotionele kant van een echtscheiding. In deze Echtscheidings-

Wijzer vindt u algemene informatie over de financiële aspecten van een echtscheiding.

Inhoud

1. De procedure

PAGINA 3

2. Alimentatie

PAGINA 4

3. De eigen woning

PAGINA 6

4. Pensioen

PAGINA 8

5. Verzekeringen

PAGINA 10

6. Bijzondere situaties

PAGINA 11

7. Wat kan Van Lanschot voor u betekenen?

PAGINA 11

1. De procedure

In de Nederlandse wet staat dat een echtscheiding uitsluitend mogelijk is, indien het huwelijk* duurzaam is ontworcht. Duurzaam ontworcht wil zeggen dat u niet langer bij elkaar kunt blijven.

Er zijn drie soorten scheidingen.

1. Echtscheiding: het huwelijk eindigt en alle juridische banden worden verbroken.
2. Scheiding van tafel en bed: u bent uit elkaar, maar blijft volgens de wet wel getrouwd. Een eventuele gemeenschap van goederen wordt ontbonden.
3. Ontbinding van het huwelijk na scheiding van tafel en bed: het huwelijk eindigt definitief en alle juridische banden worden verbroken.

Echtscheidingsprocedures lopen in principe via de rechtbank. De rechter spreekt eerst de echtscheiding uit, de echtscheidingsbeschikking. Hierna kan binnen drie maanden nog hoger beroep worden ingesteld. Ook na afloop van deze periode van drie maanden is het huwelijk nog niet definitief beëindigd.

* N.B. Waar in deze EchtscheidingsWijzer huwelijk staat, wordt ook geregistreerd partnerschap bedoeld. Waar partner staat, is dit ook van toepassing op echtgenoten en geregistreerd partners. Waar wordt gesproken over echtscheiding of scheiding van tafel en bed, is hetzelfde van toepassing voor de beëindiging van geregistreerd partnerschap. Indien de situatie voor geregistreerd partners afwijkt van die voor echtgenoten, is dit specifiek vermeld.

Een echtscheiding is pas officieel, zodra de beschikking is ingeschreven in de registers van de burgerlijke stand van de gemeente waar u bent getrouwd. Deze inschrijving moet binnen zes maanden geschieden, door u zelf of bijvoorbeeld uw advocaat, anders vervalt de geldigheid van de beschikking.

Voor het voeren van een echtscheidingsprocedure hebt u een advocaat nodig. U kunt samen één advocaat of ieder een eigen advocaat inschakelen. Bij het proces kan ook een mediator worden betrokken. Een mediator begeleidt het gesprek tussen de beide partners om tot oplossingen en afspraken te komen.

Zijn er minderjarige kinderen dan moet een ouderschapsplan worden ingediend. Uitgangspunt van dit plan is dat kinderen recht hebben op een gelijkwaardige verzorging en opvoeding door beide ouders.

Een procedure van een echtscheiding kan lang duren. Indien er zaken geregeld moeten worden die niet lang(er) op zich kunnen laten wachten, kunt u de rechter vragen een snelle beslissing te nemen, bijvoorbeeld voor de alimentatie van partner en kinderen of om het gebruik van de echtelijke woning toe te wijzen. Een dergelijke procedure wordt ook wel een voorlopige voorziening genoemd. Dat is een soort kort geding tijdens de echtscheidingsprocedure.

Voor de geregistreerde partner is een scheiding van tafel en bed niet mogelijk. Wel kan de geregistreerde partner de samenleving beëindigen. Indien er geen kinderen zijn en beide partners instemmen, kan een geregistreerd partnerschap buiten de rechter om worden beëindigd. De partners moeten dan een overeenkomst laten opstellen bij een advocaat of een notaris. Vervolgens moet deze overeenkomst in het register van de burgerlijke stand worden ingeschreven.

Getrouwd zonder huwelijkse voorwaarden

Op 1 januari 2018 is de Wet beperking wettelijke gemeenschap van goederen ingegaan. Vanaf die datum zijn er twee systemen bij trouwen zonder huwelijksvoorwaarden. Bent u voor 1 januari 2018 getrouwd zonder het maken van huwelijkse voorwaarden dan zijn alle bezittingen en schulden gemeenschappelijk. Dit betekent dat alle bezittingen bij een scheiding moeten worden verdeeld (dus 50/50). Een belangrijke uitzondering op deze regel is vermogen dat u hebt gekregen onder een uitsluitingsclausule. Indien een schenking of erfenis is ontvangen waaraan een uitsluitingsclausule was verbonden, dan zal de schenking of erfenis niet in het gemeenschappelijke vermogen maar in het privévermogen van de partner vallen. Afhankelijk van de omschrijving van de uitsluitingsclausule hoeft dit vermogen niet te worden verdeeld bij een echtscheiding.

Bent u na 1 januari 2018 getrouwd zonder het maken van huwelijksvoorwaarden, dan geldt de beperkte gemeenschap van goederen. Dat betekent dat alleen vermogen dat u tijdens het huwelijk opbouwt van u samen is. Bezittingen of schulden van voor het huwelijk vallen niet in de gezamenlijke boedel, tenzij u deze voor het huwelijk al in gezamenlijke eigendom had. Schenkingen, giften of erfenissen blijven persoonlijk bezit, ongeacht ze voor of tijdens het huwelijk zijn ontvangen. Om bijvoorbeeld bij een echtscheiding of overlijden te kunnen aantonen dat bepaalde bezittingen uw persoonlijke eigendom zijn, is een goede administratie belangrijk. Zonder tegenbewijs van eigendom worden deze bezittingen toch tot het gemeenschappelijk vermogen gerekend. De gemeenschap wordt ontbonden bij de indiening van het verzoek tot echtscheiding.

Huwelijkse voorwaarden

Indien u gehuwd bent op huwelijksvoorwaarden, dan moet er eerst worden gekeken naar de inhoud van deze voorwaarden. Welk vermogensbestanddeel van welke partner is, is afhankelijk van wat er is vastgelegd in de huwelijksvoorwaarden. Het huwelijk eindigt op het moment waarop de beschikking van de rechtbank wordt ingeschreven in de registers van de burgerlijke stand. Voor zover er sprake is van een gemeenschap wordt deze ontbonden bij het indienen van het verzoek tot echtscheiding. Als er een periodiek verrekenbeding is opgenomen, is het belangrijk om

na te gaan of er de afgelopen jaren werkelijk is verrekend. Is er niet tijdens het huwelijk verrekend, dan kunnen beide partners dit bij de echtscheiding alsnog verlangen. Het is maar de vraag of een beroep kan worden gedaan op een vervaltermijn die eventueel in het verrekenbeding is vermeld. Indien dit ingaat tegen de redelijkheid en billijkheid, wordt de vervaltermijn terzijde geschoven en zal er toch nog moeten worden verrekend. Als er nooit is verrekend, kan de rechter oordelen dat niet meer duidelijk is welke bestanddelen moeten worden verrekend en beslissen dat er moet worden afgerekend alsof er een gemeenschap van goederen is geweest. Ook is het mogelijk dat in de huwelijksvoorwaarden een zogeheten finaal verrekenbeding bij echtscheiding is opgenomen. Deze clausule zorgt ervoor dat moet worden afgerekend alsof men was gehuwd in gemeenschap van goederen (50/50).

Voor de wijziging van huwelijksvoorwaarden is geen toestemming van een rechter nodig.

Fiscale beëindiging huwelijk

Hiervoor is toegelicht op welke wijze een huwelijk juridisch wordt beëindigd. Fiscaal eindigt het huwelijk zodra een verzoek tot echtscheiding of tot scheiding van tafel en bed is ingediend en echtgenoten niet meer op hetzelfde adres zijn ingeschreven in de Basisregistratie Personen (BRP). Vanaf dat moment is uw echtgenoot niet meer uw fiscale partner. Onder voorwaarden kunt u er samen voor kiezen om in het

jaar van de scheiding nog wel het hele jaar als fiscale partner te worden beschouwd. Indien u duurzaam gescheiden gaat leven zonder dit te formaliseren, is uw huwelijk fiscaal nog niet ten einde.

2. Alimentatie

Na beëindiging van het huwelijk loopt de wettelijke onderhoudsplicht voor ex-partners en kinderen door. Het is wettelijk niet toegestaan partneralimentatie bij huwelijksvoorwaarden uit te sluiten. Wanneer u tot een echtscheiding besluit, kan het zijn dat de partner met het hoogste inkomen (dat kan ook inkomen uit vermogen zijn) verplicht wordt om alimentatie te betalen aan de minst verdienende partner. U kunt met twee soorten alimentatie te maken krijgen: partneralimentatie en kinderalimentatie.

Partneralimentatie

De partneralimentatie is een financiële bijdrage in het levensonderhoud van de voormalige partner en staat los van kinderalimentatie. De hoofdregel is dat als een verzoek tot echtscheiding is ingediend na 1 januari 2020 maximaal 5 jaar partneralimentatie moet worden betaald, tenzij een uitzondering geldt of iets anders is afgesproken. Voor scheidingen voor die datum gold een alimentatieverplichting van maximaal 12 jaar.

De periode van maximaal 5 jaar gaat in vanaf het moment van inschrijving van de echtscheiding in de registers van de burgerlijke stand.

Voor echtscheidingen vanaf 2020 is de duur van de partneralimentatie teruggebracht tot de helft van de duur van het huwelijk, met een maximum van vijf jaar. Er zijn drie uitzonderingen waardoor de termijn langer kan zijn:

1. Kinderen jonger dan 12 jaar. Als er uit het huwelijk kinderen zijn geboren, dan eindigt het recht op partneralimentatie op 12-jarige leeftijd van het jongste kind.
2. Lang huwelijk. Als het huwelijk minimaal 15 jaar heeft geduurd en de alimentatiegerechtigde binnen 10 jaar recht op AOW krijgt, dan loopt de alimentatieverplichting minimaal tot aan de AOW-leeftijd.
3. Lang huwelijk en geboren vóór 1970. Er geldt een overgangsregeling voor ex-partners die geboren zijn op of voor 1 januari 1970 en meer dan 10 jaar voor hun AOW-datum zitten, waarbij het huwelijk langer heeft geduurd dan 15 jaar. Daar is de alimentatieduur maximaal 10 jaar.

Overigens behoudt de rechter de mogelijkheid om ter voorkoming van schrijnende gevallen een langere termijn toe te wijzen. Daarnaast kunnen partijen ook in onderling overleg een andere termijn afspreken.

Partneralimentatie kan worden afgekocht of ineens worden afgestort in een alimentatielijfrente. Voordeel is dat beide partijen weten waar ze aan toe zijn en niet meer aan elkaar verbonden blijven. Een nadeel is dat moeilijk is te bepalen welk bedrag dan afdoende is, omdat hierbij vooraf geen rekening kan worden gehouden met de sterftekans, veranderingen in de persoonlijke situatie en onvoorziene omstandigheden. Voor de betaler vormt de afkoopsom een aftrekpost voor de inkomstenbelasting, indien de betaling na de formele echtscheiding plaatsvindt. Voor de ontvanger is sprake van belast inkomen.

In het jaar van scheiding kan gekozen worden om voor het hele jaar fiscaal partner te zijn. In dat geval kan de afkoop van de alimentatie zonder of met beperkte fiscale heffing plaatsvinden omdat degene die de aftrekpost opgeeft ook de bijtelling opgeeft.

Voor de vaststelling van de hoogte van de partneralimentatie zijn twee factoren van belang: de behoefte van de minst verdienende partner en de draagkracht van de andere partner. Deze factoren worden berekend op grond van de zogenoemde Trema-normen. De behoefte is gerelateerd aan 'de welstand' van de partners tijdens het huwelijk. De draagkracht bepaalt in hoeverre de (meestverdienende) partner de gevraagde alimentatie ook daadwerkelijk kan betalen. De

alimentatie wordt jaarlijks per 1 januari verhoogd met het percentage dat het ministerie van Justitie en Veiligheid vaststelt (3,4% per 1 januari 2023), tenzij onderling anders is bepaald. Partneralimentatie is voor de ontvanger een bruto-inkomen, waarover inkomstenbelasting wordt geheven. Voor de betaler is de partneralimentatie aftrekbaar van het inkomen, als persoonsgebonden aftrek. De (afkoop van) partneralimentatie in box 1 is aftrekbaar tegen maximaal 36,93% (2023).

Naast de alimentatie kan een partner soms aanvullende bijstand aanvragen. In dat geval zal de plaatselijke sociale dienst bij de ex-partner de financiële gegevens opvragen. De sociale dienst bekijkt dan of de ex-partner (een deel van) de bijstand kan betalen.

Nadat de hoogte en duur van de partneralimentatie is komen vast te staan, kan de situatie van u en uw ex-partner natuurlijk wijzigen.

Er kan dan een verzoek worden ingediend tot aanpassing van het alimentatiebedrag. De verplichting met betrekking tot de partneralimentatie stopt onherroepelijk wanneer de alimentatiegerechtigde met een nieuwe partner trouwt, een geregistreerd partnerschap aangaat of gaat samenwonen alsof zij getrouwd zijn, tenzij onderling anders is overeengekomen.

Kinderalimentatie

Ouders zijn wettelijk verantwoordelijk voor de verzorging en opvoeding van hun kinderen. Als ouders uit elkaar gaan moeten zij een financiële regeling treffen voor het onderhoud van hun kinderen. De afspraken die hierover worden gemaakt, komen in het ouderschapsplan te staan.

De ouders kunnen samen een afspraak maken over de hoogte van de kinderalimentatie. De rechter beoordeelt vervolgens of het afgesproken bedrag niet te laag is. Zonodig kan de rechter een ander bedrag vaststellen. Komen de ouders niet tot een afspraak over de kinderalimentatie, dan stelt de rechter een bedrag per kind vast. De hoogte wordt bepaald op basis van de geldende normen (Tremasnormen). Ook de kinderalimentatie wordt jaarlijks aangepast met het percentage dat de overheid vaststelt (3,4% per 1 januari 2023).

Kinderalimentatie loopt door tot het kind 21 jaar wordt. Hebt u één of meer minderjarige kinderen, dan wordt de afspraak tussen uw ex-partner en u te zijner tijd vervangen. Zodra het kind 18 jaar wordt, moet er een afspraak tussen de betalende ouder en het kind komen. Het kan zijn dat dan op hetzelfde bedrag wordt doorgegaan, maar er kan ook een andere afspraak worden gemaakt.

Kinderalimentatie is voor de ontvanger een netto-bedrag. Er hoeft dus geen belasting over te worden betaald. Voor de betaler is de kinderalimentatie dan ook niet aftrekbaar voor de inkomstenbelasting.

3. De eigen woning

Uw eigen woning is de woning die u duurzaam als hoofdverblijf ter beschikking staat en waarvan u, of uw partner, eigenaar bent. De eigen woning valt in Box 1 voor de inkomstenbelasting. Kort samengevat betekent dit, dat in beginsel een bijtelling van het eigenwoningforfait (afhankelijk van de WOZ-waarde van de woning) op uw inkomen plaatsvindt en dat de rente die wordt betaald voor de lening ten behoeve van de aankoop, het onderhoud of verbetering van de woning aftrekbaar is.

Als er een eigen woning is, dan ontstaat vanzelf de vraag of één van beiden in de eigen woning blijft wonen en zo ja, wie dat zal zijn. Een ander aspect is de eventuele overwaarde of het tekort in de woning. Dit (negatieve) vermogen is eigendom van één of van beide partners en moet in dat laatste geval in beginsel worden verdeeld (zie ook bij 'De procedure').

Een ander punt waar rekening mee moet worden gehouden is een kapitaalverzekering of beleggingsrekening die wellicht is gekoppeld aan de hypotheek (zie hierna onder 'Verzekeringen'). Ten slotte speelt de fiscale behandeling van de eigen woning een rol. De echtscheiding zal impact hebben op de aftrekbaarheid van de hypotheekrente. Ook kunt u te maken krijgen met de eigenwoningreserve, waardoor de rente op een lening voor een volgende woning misschien (deels) niet meer aftrekbaar is.

Indien u in gemeenschap van goederen bent getrouwd, blijft iedere partner na de scheiding in principe hoofdelijk aansprakelijk voor de schulden die zijn ontstaan voordat de gemeenschap is ontbonden. Dit betekent dat iedere partner kan worden aangesproken om de gehele schuld af te lossen. Hierbij geldt dan wel een maximering tot wat u uit de verdeling van de gemeenschap hebt verkregen. Pas nadat de schuldeisers akkoord zijn gegaan met de verdeling die u onderling bent overeengekomen, bent u ontslagen uit de hoofdelijke aansprakelijkheid.

Overigens kunt u niet meer aansprakelijk worden gesteld voor de schulden die de andere partner tijdens de echtscheidingsprocedure aangaat, tenzij u onderling, bijvoorbeeld in het echtscheidingsconvenant, andere afspraken hebt gemaakt.

Bent u getrouwd op huwelijkse voorwaarden, dan is de verdeling van de schulden afhankelijk van die voorwaarden. Voor de schulden die u gezamenlijk bent aangegaan, moeten de schuldeisers eerst toestemming geven, voordat één van de partners de schuld kan overnemen en de andere partner van de verplichting tot aflossen is ontslagen.

Hieronder vindt u informatie – in grote lijnen – over vijf veel voorkomende situaties. Ook is er aandacht voor de aankoop van een nieuwe woning tijdens de echtscheidingsprocedure en het ontslag uit hoofdelijke aansprakelijkheid (belangrijk voor onder meer de eigenwoningschuld).

1. U verhuist beiden en de woning wordt verkocht

Indien de woning wordt verkocht en er sprake is van overwaarde, dan is deze waarde voor de eigenaar. Is sprake van onderwaarde, dan is de eigenaar aansprakelijk voor de restantschuld. Indien de verkoopopbrengst hoger is dan de eigenwoningschuld, bijvoorbeeld door een eigenwoningschenking wordt er een eigenwoningreserve gerealiseerd ('overwaarde').

De eigenaar wordt geacht met deze overwaarde een volgende eigen woning te financieren, wanneer er binnen drie jaar een nieuwe eigen woning wordt aangekocht. Wordt de overwaarde niet gebruikt dan is de rente over dit deel van de lening niet aftrekbaar. Dit deel van de lening valt dan in Box 3. Als er langer dan drie jaar wordt gewacht met de aankoop van een woning, dan vervalt de eigenwoningreserve. Indien u uiterlijk aan het einde van het kalenderjaar na het jaar van de verkoop weer een eigen woning heeft dan hoeft u op basis van het overgangsrecht mogelijk niet de gehele nieuwe lening annuïtair af te lossen.

2. De woning is uw eigendom en u blijft erin wonen

Indien u blijft wonen in de woning die op uw naam staat, blijft de fiscale situatie ongewijzigd ten opzichte van de situatie voor de scheiding. U geeft het eigenwoningforfait aan als inkomsten uit eigen woning. De betaalde hypotheekrente trekt u af. Zodra u en uw ex-partner niet langer fiscaal partners zijn, is het toerekenen van het saldo van de inkomsten uit eigen woning aan de partner niet meer mogelijk. Dit kan betekenen dat de nettolast toeneemt (door een lager fiscaal voordeel).

3. U koopt (een deel van) de woning van uw ex-partner

De woning staat volledig op naam van uw ex-partner of de woning is van u beiden en u verkrijgt het aandeel van uw ex-partner. Deze verkrijging wordt

fiscaal gezien als een koop. Voor het deel van de woning en het deel van de bijbehorende eigenwoningschuld dat al van u is, is de situatie omschreven onder het kopje 'De woning is uw eigendom en u blijft erin wonen'.

Indien de verkoopopbrengst hoger is dan de eigenwoningschuld, realiseert uw ex-partner een eigenwoningreserve ('overwaarde'). Uw ex-partner wordt geacht deze overwaarde in een volgende woning te stoppen, wanneer er binnen drie jaar een nieuwe eigen woning wordt aangekocht. Gebeurt dit niet, dan is de rente over dit deel van de lening niet aftrekbaar. Dit deel van de lening valt dan voor uw ex-partner in Box 3.

Na de koop is de woning van u. Indien u een lening moet aangaan voor de aankoop van (een deel van) de woning, mag u de betaalde hypotheekrente, verminderd met het eigenwoningforfait, aftrekken van het inkomen. In deze situatie (echtscheiding) is er geen beperking van de hypotheekrenteaftrek, ook al koopt u (een deel van) de woning van uw ex-partner. Wel wordt de aftrek beperkt als u minder dan drie jaar geleden een eigen woning met overwaarde hebt verkocht en deze overwaarde niet hebt gebruikt voor de financiering van een nieuwe eigen woning. U bent verplicht deze nieuwe hypothecaire lening in maximaal 30 jaar ten minste annuïtair af te lossen.

Bij een dergelijke aankoop moet in beginsel overdrachtsbelasting worden betaald. Indien u bent gehuwd in gemeenschap van goederen, dan valt de woning in de huwelijksgemeenschap en is er bij de toedeling van de woning geen overdrachtsbelasting verschuldigd. Bent u gehuwd op huwelijkse voorwaarden of samenwonend en is de woning in het verleden op beider naam gekocht, dan kan de overdracht onder voorwaarden toch zonder overdrachtsbelasting geschieden.

Hierbij is onder andere van belang dat de ene partner voor ten minste 40% en de andere partner voor ten hoogste 60% tot de woning gerechtigd is. Indien u bent gehuwd op huwelijkse voorwaarden en u voldoet niet vanaf aankoop van de woning aan de 40/60-gerechtigdheid, dan is het mogelijk de huwelijkse voorwaarden in het zicht van de scheiding te veranderen zodat de woning in een gemeenschap valt. De Hoge Raad heeft bevestigd dat dan geen overdrachtsbelasting hoeft te worden betaald.

4. De woning is eigendom van uw ex-partner en u blijft wonen

Als u in de woning van uw ex-partner blijft wonen, hebt u niets meer met renteaftrek te maken. De rente zal immers worden betaald door uw ex-partner. Het eigenwoningforfait wordt voor u beschouwd als ontvangen alimentatie (in natura). U moet dit dan ook opgeven als inkomen in uw aangifte inkomsten-

belasting. Betaalt u huur aan uw ex-echtgenoot, dan hoeft u het eigenwoningforfait niet op te geven.

Voor uw ex-partner ontstaat een nieuwe situatie. Ook al woont hij of zij er niet meer, uw ex-partner mag de woning nog maximaal 24 maanden als eigen woning beschouwen en de betaalde hypotheekrente verminderd met het eigenwoningforfait in aftrek brengen. Indien uw ex-partner geen huur van u ontvangt, wordt het eigenwoningforfait voor uw ex-partner gezien als betaalde alimentatie (in natura). Het wordt in de aangifte inkomstenbelasting opgegeven als aftrekpost. In dat geval wordt het eigenwoningforfait dus twee keer in de aangifte vermeld: één keer als bijtelling (bij eigen woning) en één keer als aftrekpost (betaalde alimentatie). Deze echtscheidingsregeling geldt al vanaf het moment dat u duurzaam gescheiden gaat leven.

Na twee jaar verandert er met betrekking tot het eigenwoningforfait niets: voor u is het alimentatie in natura waarover u inkomstenbelasting moet betalen en voor uw ex-partner is het aftrekbaar als betaalde alimentatie. Voor uw ex-partner verandert wel de fiscale behandeling van de woning met betrekking tot de renteaftrek. De ex-partner kan vanaf dat moment de betaalde hypotheekrente niet meer aftrekken. De WOZ-waarde van de woning minus de lening(en) moet door de ex-partner worden aangegeven bij 'sparen en beleggen' in Box 3, zodat mo-

gelijk vermogensrendementsheffing wordt geheven. Daarnaast realiseert uw ex-partner op dat moment een eigenwoningreserve.

5. De woning is gemeenschappelijk eigendom en u blijft erin wonen

Door te blijven wonen in de woning die voor een deel van uzelf is, krijgt u te maken met twee verschillende regelingen. Voor het deel van de woning en het deel in de bijbehorende eigenwoning-schuld waarvan u zelf de eigenaar bent blijft de fiscale behandeling ongewijzigd. Zie ook hiervoor onder 'De woning is uw eigendom en u blijft erin wonen'. Het andere deel van de woning is van uw ex-partner. De fiscale behandeling van dit deel is hiervoor uitgelegd onder 'De woning is eigendom van uw ex-partner en u blijft erin wonen'.

4. Pensioen

Voor de pensioenopbouw na de scheiding is het belangrijk dat u aan uw werkgever en/of de pensioenuitvoerder (pensioenfonds, premiepensioeninstelling of verzekeringsmaatschappij) meldt dat u gaat scheiden (van tafel en bed). Een echtscheiding en een scheiding van tafel en bed hebben ook gevolgen voor opgebouwde pensioenaanspraken.

In de Wet verevening pensioenrechten bij scheiding is bepaald dat beide partners over en weer recht hebben op de helft van het ouderdomspensioen dat tijdens het huwelijk is opgebouwd (pensioen-verevening). Bedraagt het ouderdomspensioen na deze verevening minder dan € 594,89 bruto per jaar (2023), dan vindt geen verevening plaats. Daarnaast houdt de ex-partner recht op het partnerpensioen dat is opgebouwd op het moment van de scheiding. Hierin is ook betrokken het partnerpensioen, dat is opgebouwd in de periode vóórdat u bent getrouwd.

Is het partnerpensioen verzekerd op risicobasis, dan bestaat er voor de ex-partner na de scheiding geen aanspraak op partnerpensioen.

U kunt een andere verdeling van de pensioenaanspraken afspreken of zelfs bepalen dat u überhaupt geen pensioen verevent. Dit moet dan wel uitdrukkelijk zijn vastgelegd in de huwelijkse voorwaarden of een schriftelijke overeenkomst met het oog op de scheiding (bijvoorbeeld het echtscheidingsconvenant). Aan deze afwijking van de wet kunnen wel fiscale gevolgen kleven, zoals de progressieve heffing over de pensioenwaarde bij de ene en aftrek van de pensioenwaarde bij de andere ex-partner.

Het ouderdomspensioen wordt in beginsel uitbetaald aan degene die het heeft opgebouwd. Hebt u recht op een deel van het pensioen van uw ex-partner en

wilt u dit rechtstreeks van de pensioenuitvoerder ontvangen, dan moet de pensioenuitvoerder tijdig op de hoogte worden gebracht. Indien u de scheiding binnen twee jaar na inschrijving in de registers meldt, zal de pensioenuitvoerder uw deel van het pensioen te zijner tijd rechtstreeks aan u betalen.

U moet hiervoor het 'Mededelingsformulier in verband met verdeling van ouderdomspensioen bij scheiding' gebruiken (www.rijksoverheid.nl). Meldt u de scheiding niet binnen twee jaar, dan ontvangt uw ex-partner het pensioen en moet u hem of haar verzoeken uw deel aan u over te maken.

Het verevende pensioen is afhankelijk van het al dan niet in leven zijn van degene die het pensioen heeft opgebouwd. De wet biedt ook de mogelijkheid van conversie. Dit betekent dat de pensioenuitkering afhankelijk wordt van het leven van de ex-partner. Men moet zich bij conversie wel realiseren dat er dan ook geen partnerpensioen volgt nadat de pensioenopbouwer is overleden. Dit kan een nadeel zijn, indien men afhankelijk is van alimentatiebetalingen van de overledene. Voor degene die het pensioen opbouwde, is een nadeel van conversie dat hij of zij bij overlijden van de ex-partner niet meer het volledige pensioen (alsof de echtscheiding nooit heeft plaatsgevonden) ontvangt. Wordt gekozen voor conversie, dan dient dit specifiek te worden vastgelegd in het echtscheidingsconvenant.

Overigens kan conversie alleen worden uitgevoerd indien de pensioenuitvoerder hiermee instemt.

Op basis van het in september 2019 ingediende wetsvoorstel pensioenverdeling bij scheiding wordt conversie juist de standaard voor alle echtscheidingen die vanaf 2027 bij de gemeente worden ingeschreven. De ex-partners kunnen nog wel aangeven dat zij de verdeling niet willen (opt-out) of dat zij een afwijkende afspraak over de verdeling van het ouderdomspensioen hebben gemaakt.

Volgens dit voorstel krijgt de ex-partner na scheiding een eigen aanspraak op ouderdomspensioen en is deze voor de uitbetaling niet langer afhankelijk van het in leven zijn van de verdelingsplichtige. Ook de helft van het tijdens het huwelijk opgebouwde partnerpensioen wordt omgezet in een eigen pensioen voor de ex-partner. Op basis van het voorstel zal een pensioenuitvoerder op basis van een melding uit de Basisregistratie personen bij scheiding van een deelnemer automatisch overgaan tot verdeling van het ouderdomspensioen.

Voor de scheidende directeur-grotaandeelhouder (DGA) is het volgende nog van belang. Indien u hebt gekozen voor de opbouw van het pensioen in eigen beheer, dan kan de echtscheiding voor de onderneming grote gevolgen hebben.

Uw ex-partner heeft in het algemeen het recht om te eisen dat verevende pensioenaanspraken niet in uw BV blijven, maar worden ondergebracht bij een andere pensioenuitvoerder. Uw onderneming moet dan, meestal rond de echtscheidingsdatum, liquiditeiten afstorten naar een pensioenuitvoerder. De koop-som die een verzekeraar vraagt, is veelal aanmerkelijk hoger dan de fiscale voorziening die op de balans van de onderneming staat. Dit kan bij een pensioen opgebouwd in eigen beheer leiden tot liquiditeitsproblemen bij de BV. Zeker als de middelen voor de pensioenverplichting zijn geïnvesteerd in de onderneming. Is het pensioen opgebouwd bij een professionele verzekeraar, dan zal de echtscheiding voor de vennootschap minder grote gevolgen hebben.

Uit jurisprudentie volgt dat de ex-partner eveneens afstorting naar een verzekeringsmaatschappij kan eisen voor een hem of haar toekomstend deel van een lijfrenteovereenkomst die in de BV wordt uitgevoerd. Ditzelfde lijkt te gaan gelden voor de te verdelen waarde in een stamrechtvereenkomst (uit hoofde van een ontslagvergoeding) in de BV.

Heeft de DGA gekozen voor omzetting in een oudedagsverplichting (ODV) dan kan de ex-partner worden aangewezen als gerechtigde op de ODV. Het is ook mogelijk een deel van de ODV zonder belastingheffing aan de ex-partner te vervreemden.

5. Verzekeringen

Levensverzekeringen

Wellicht hebben u en/of uw ex-partner één of meer levensverzekeringen afgesloten. Allereerst moet dan worden beoordeeld of deze verzekeringen nog zinvol zijn nadat u bent gescheiden. Indien u besluit de verzekeringen door te laten lopen, is het goed om te controleren of de begunstiging op de polis nog aansluit bij de gewijzigde omstandigheden. Is dit niet het geval dan is het belangrijk dat u en uw (ex-)partner de verzekeringsmaatschappij verzoeken de begunstiging aan te passen.

Een overlijdensrisicoverzekering kan ook na de scheiding nog steeds belangrijk zijn, bijvoorbeeld als deze verband houdt met de hypotheeklening. Ook kan een verzekering die uitkeert bij overlijden nuttig zijn als de andere partner afhankelijk is van alimentatie die wegvalt door het overlijden. Is de risicoverzekering niet meer zinvol, dan kan deze redelijk eenvoudig en snel worden stopgezet. Maar misschien zijn de risico's veranderd en moet u juist overwegen een nieuwe verzekering af te sluiten. Ook het voortzetten van een lopende verzekering waarin u spaart kan zinvol zijn. Wellicht is deze verzekering bedoeld om (een deel van) de hypotheeklening mee af te lossen of als aanvulling op oudedagsvoorzieningen. Wilt u de verzekering beëindigen dan zijn er diverse mogelijkheden (afhankelijk van de verzekering).

- De verzekering toebedelen aan één van u beiden, waarna de waarde wellicht moet worden verrekend.
- De verzekering splitsen, waarna u ieder voor bijvoorbeeld de helft verzekeringnemer wordt.
- De verzekering premievrij maken, zodat u en/of uw (ex-)partner geen premies meer hoeven te betalen. De verzekering loopt wel door tot de einddatum, maar met een lagere eindwaarde.
- De verzekering afkopen, waardoor u de opgebouwde waarde van de verzekering ontvangt.

Lijfrenteverzekeringen kunnen in het kader van echtscheiding, soms zonder fiscale boetes, aan de andere partner worden toebedeeld. Dit is een specialistisch terrein, waarbij fiscaal advies onontbeerlijk is.

Wat u ook doet met de levensverzekeringen, het is belangrijk om vooraf stil te staan bij de fiscale gevolgen. Deze kunnen uw keuzemogelijkheden aanzienlijk beperken.

Overige verzekeringen

Bij de scheiding moet ook aandacht worden besteed aan de aanpassing van de zogenoemde schadeverzekeringen aan de nieuwe situatie. Denk hierbij aan bijvoorbeeld de aansprakelijkheids, inboedel-, doorlopende reis- en ziektekostenverzekering. Naast de aanpassing van lopende verzekeringen kan het belangrijk zijn nieuwe verzekeringen af te sluiten.

Denkt u hierbij bijvoorbeeld aan een arbeidsongeschiktheidsverzekering, die u niet nodig vond toen er twee inkomens waren.

6. Bijzondere situaties

Vermogen van minderjarige kinderen

Beschikken uw minderjarige kinderen over eigen vermogen, dan zal bepaald moeten worden wie van de ouders dit gaat beheren. Daarnaast moet de ouder die het ouderlijke gezag over het kind uitoefent zorgen voor de aangifte van dit vermogen voor de inkomstenbelasting. Komt het ouderlijk gezag toe aan beide ouders (zoals na een echtscheiding het geval kan zijn), dan wordt de waarde van de toe te rekenen bezittingen over beide ouders verdeeld.

Eigen onderneming

Wanneer u en/of uw ex-partner een eigen onderneming hebt/hebben, kan dit een complicerende factor zijn bij de scheiding. De scheiding zou zelfs de continuïteit van het bedrijf in gevaar kunnen brengen, als de ondernemer de ex-partner moet uitkopen. Daarom is het belangrijk de zaken rond uw scheiding en uw eigen bedrijf goed te regelen.

Testament

Hebt u een testament, dan dient dit waarschijnlijk te worden aangepast zodra u gaat scheiden of van plan bent te gaan scheiden. Wellicht hebt u al een echtscheidingsclausule opgenomen. In dat geval is uw partner geen erfgenaam meer van u, zodra u een echtscheidingsprocedure begint.

Maar ook het laten opstellen van een zogenoemd echtscheidingstestament kan zinvol zijn. Hierin kunt u bijvoorbeeld bepalen dat:

- de (bijna ex-)partner na uw overlijden een legaat moet ontvangen in verband met door u te betalen alimentatie,
- de vruchten (rente/dividend) van wat uw minderjarige kinderen van u erven toekomen aan het kind; de ex-partner heeft dan dus niet het ouderlijk vruchtgenot,
- de kinderen als eerste erven en dat een bepaalde persoon (niet de ex-partner) het overgebleven vermogen erft bij overlijden van het kind: zonder deze zogenoemde ‘tweetrapsmaking’ zou het vermogen wellicht toch bij de ex-partner, de vader of moeder van de kinderen, komen.

Nieuwe relatie

Stel u bent gescheiden en vindt een nieuwe partner waarmee u gaat samenwonen of trouwen. Indien u partneralimentatie ontvangt, zal deze op grond van uw nieuwe situatie worden stopgezet. Er bestaat dan geen

enkel recht meer op partneralimentatie, ook niet als de nieuwe relatie stukloopt en de samenwoning na korte tijd wordt beëindigd. In het echtscheidingsconvenant kan een andere regeling zijn overeengekomen.

Bent u gescheiden en heeft uw nieuwe partner kinderen, dan worden deze kinderen uw (quasi) stiefkinderen. Een (quasi) stiefkind is geen wettelijke erfgenaam en zal bij uw overlijden dus niets erven. In een testament kunt u iets regelen voor het (quasi) stiefkind. U kunt zelfs vastleggen dat (quasi) stiefkinderen hetzelfde moeten worden behandeld als (eventuele) eigen kinderen.

7. Wat kan van Lanschot voor u betekenen?

Het is van belang dat de afwikkeling van de echtscheiding zorgvuldig verloopt. Het is vaak een emotioneel zware periode. Deze EchtscheidingsWijzer bevat algemene informatie over belangrijke financiële en praktische aspecten die een rol spelen.

Inzicht in uw nieuwe situatie

Naast veel praktische zaken die geregeld moeten worden, roept een echtscheiding de nodige vragen op ten aanzien van de financiële situatie van de

ex-echtgenoten. Het is van belang dat u zich laat begeleiden door een specialist, zoals een fiscalist, advocaat en/of mediator, die u bij de echtscheiding terzijde kan staan. Van Lanschot heeft uitstekende contacten met een aantal topspecialisten op dit gebied. Uw private banker kan u inzicht geven in de inkomsten en uitgaven en het vermogen na de scheiding.

Van Lanschot | 0800 1737 | www.vanlanschot.nl

Disclaimer

De informatie die is opgenomen in deze publicatie is uitsluitend bestemd voor algemene doeleinden. Met uw individuele specifieke omstandigheden is geen rekening gehouden. De informatie kan niet worden beschouwd als een juridisch, financieel, fiscaal of ander professioneel advies. Wij adviseren u op grond van de informatie niet meteen tot actie over te gaan en voorafgaand aan uw eventuele actie eerst deskundig advies in te winnen. Deze publicatie is geen aanbod en u kunt aan deze publicatie geen rechten ontleen.

Bij de totstandkoming van deze publicatie hebben wij de grootst mogelijke zorgvuldigheid betracht bij de selectie van externe bronnen. Wij kunnen niet garanderen dat de informatie van deze bronnen die in deze publicatie is opgenomen juist en volledig is of in de toekomst zal blijven. Wij aanvaarden geen aansprakelijkheid voor druk- en zetfouten. Wij zijn niet verplicht de informatie die we hebben opgenomen in deze publicatie te actualiseren of te wijzigen. Alle rechten ten aanzien van de inhoud van de publicatie worden voorbehouden, inclusief het recht van wijziging. Het is niet toegestaan de gegevens in deze publicatie geheel of gedeeltelijk te reproduceren, in welke vorm dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Van Lanschot Kempen NV.

Overige informatie

Van Lanschot Kempen NV, ook handelend onder de naam Van Lanschot, is statutair gevestigd aan de Hooge Steenweg 29, 5211 JN te 's-Hertogenbosch, KvK nr. 16038212 met btw-identificatienummer NL0011.45.770.B01, is als bank geregistreerd in het Wft-register en staat onder toezicht van De Nederlandsche Bank NV (DNB), Postbus 98, 1000 AB Amsterdam, en de Autoriteit Financiële Markten (AFM), Postbus 11723, 1001 GS Amsterdam. Van Lanschot Kempen NV kan optreden als aanbieder van betaal-, spaar- en kredietproducten, als bemiddelaar in verzekeringsproducten en als verlener en/of uitvoerder van beleggingsdiensten.

Voor eventuele klachten inzake onze financiële dienstverlening kunt u zich richten tot uw eigen kantoor van Van Lanschot, de afdeling Klachtenmanagement van het hoofdkantoor, Postbus 1021, 5200 HC 's-Hertogenbosch of het Klachteninstituut Financiële Dienstverlening (Kifid), Postbus 93257, 2509 AG Den Haag.